

3. Personskader ved færdselsuheld belyst gennem skadestureregistreringer og politirapporter 1998

3.1 Baggrund

Mørketal i uhedsstatistikken

Den officielle færdselsuhedsstatistik har siden starten af 1930 været baseret på politiets indberetninger af ulykker med personskade. Undersøgelser har vist, at statistikken er praktisk taget fuldt dækkende, når det gælder belysning af antal trafikdræbte. Men det har samtidig længe været kendt, at der sker en underreportering af de tilskadekomne, idet et væsentligt antal personskadeulykker slet ikke kommer til politiets kundskab.

En betydelig del af de ikke rapporterede personskader, det såkaldte mørketal, kan imidlertid belyses ved at anvende dataer fra skadestuerne. Dette er tidligere påvist i geografisk afgrænsede undersøgelser, hvor oplysninger fra skadestuerne er sammenlignet med politiindsamlede data. Ulykkes Analyse Gruppen ved Odense Universitetshospital undersøger således årligt antal indberettede skader på skadestuer i Fyns Amt og sammenligner med politiets indberetninger fra de fynske politikredse.

Skadestureregistreringer

Siden 1995 har samtlige skadestuer indberettet oplysninger om deres virksomhed til Sundhedsstyrelsens Landspatientregister. Om hvert besøg indberetter den enkelte skadestue bl.a. køn, alder, tid for ankomst til skadestue, diagnose, kontaktårsag, evt. omstændigheder vedrørende ulykken samt oplysning om, hvor patienten efter behandling på skadestuen er afsluttet til, f.eks. til indlæggelse eller egen læge. Da sygehusindlæggelser så godt som altid foregår via skadestue, vil skadestureregistreringerne stort set indeholde samtlige personer, som er blevet indlagt efter et færdselsuheld.

Landsdækkende undersøgelse

Danmarks Statistik gennemførte den første landsdækkende undersøgelse af forholdet mellem politiets og skadestuernes registrering af personskader ved færdselsuheld for 1996, jf. *Færdselsuheld 1998*, afsnit 3. Det er planlagt at opdatere undersøgelsen årligt ved brug af de senest foreliggende skadestuedata. Herved opnås en mere dækkende færdselsuhedsstatistik, og det bliver samtidig muligt at følge udviklingen i dækningsgraden af de politirapporterede personskadeulykker. I det følgende belyses personskader ved færdselsuheld i 1998.

3.2 Metode

Der er foretaget en udvælgelse blandt både skadestuernes og politiets registreringer af færdselsuheld for at danne en samlet undersøgelsespopulation.

Uoplyst eller manglende personnummer

Landspatientregistret og Færdselsuhedsregistret er samkørt på personnummer. Både i Landspatientregistret og Færdselsuhedsregistret optræder personer, som ikke har et gyldigt dansk personnummer. Personer i Landspatientregistret uden gyldigt personnummer, herunder udlændinge uden dansk personnummer, indgår ikke i undersøgelsen.

Samkøring

Fra Landspatientregistret udvælges alle besøg på skadestuer i 1998, hvor kontaktårsagen er *færdselsuheld*, og stedkoden er *trafikområde*. Denne udvælgelse svarer til Sundhedsstyrelsens definition af besøg som følge af færdselsuheld. Omkring halvdelen af de trafikdræbte indgår ikke i Landspatientregistret, da det

ikke indeholder oplysning om personer, der er døde inden ankomsten til skadestuen. Fra Færdselsuhedsregistret 1998 udvælges alle med personskade, dvs. dræbte og tilskadekomne. De to populationer er herefter samkørt. Hvis der er sammenfald på personnummer, og hvis dato for ankomst til skadestue er samme dag eller én dag efter uheldsdatoen i Færdselsuhedsregistret, betragtes det politi-registrerede uheld som årsag til skadestuebesøget.

Dobbeltbesøg på skadestuer

For hvert besøg på en skadestueafdeling udfylder personalet en besøgsrapport med oplysninger om bl.a. kontaktårsag, dato og klokkeslet for ankomst, diagnose, køn, alder og udskrivnings- og afslutningsmåde. Det betyder, at der kan være flere besøgsrapporter, som skyldes det samme uheld, mens en person kun optræder én gang pr. uheld i Færdselsuhedsregistret. Hvor der konstateres mere end én skadestureregistrering af samme person indenfor et to-døgnsinterval, er kun den sidste registrering medtaget i undersøgelsespopulationen, idet det antages, at dobbeltbesøget skyldes det samme færdselsuheld.

Undersøgelsespopulationen

I det følgende anvendes betegnelsen LPR for de personskader, som er udtrukket af Landspatientregistret 1998, mens FUR betegner de personskader, som er hentet fra Færdselsuhedsregistret 1998. Undersøgelsespopulationen omfatter foreningsmængden af personskader i LPR og FUR 1998.

Delpopulationer

Undersøgelsespopulationen er opdelt i to del-populationer:

Indberettet af skadestue	omfatter de personer i LPR, som ikke findes i FUR indenfor samme to-døgnsinterval.
Indberettet af politi	omfatter alle de personer der findes i FUR, inklusiv de personer der også findes i LPR inden for samme to-døgnsinterval.

3.3 Udviklingen i antal personskader

Skadestuernes andel af personskaderne

I 1998 blev der via politi og skadestue indberettet i alt 46.075 personskader ved færdselsuheld. 36.415 af skaderne blev kun indberettet af skadestuerne, hvilket svarer til at 79 pct. af personskaderne ikke kom til politiets kendskab, jf. tabel 1.

Tabel 1.

Antal personskader indberettet af politi og skadestue

	Politi	Skadestue	I alt	Skadestuernes andel
	Antal			Pct.
1996	10 289	35 242	45 531	77
1997	10 096	37 240	47 336	79
1998	9 660	36 415	46 075	79
1998/1996 i pct.	94	103	101	

Politiet indberetter relativt færre personskader

Fra 1996 til 1998 er skadestuernes opgørelse over personskader steget med 3 pct. fra 35.242 til 36.415. I samme periode er antallet af politiindberettede personskader ved færdselsuheld faldet med 6 pct. fra 10.289 til 9.660. Det svarer til, at politiets andel af de indberettede personskader i perioden er faldet fra 23 pct. til 21 pct.

3.4 Sammenligning af politi- og skadestueindberettede personskader

Sammenligning af variable

I det følgende er skadestuernes indberetninger sammenlignet med de politiregistrerede personskader på transportform, alder, uheldssituation og diagnose. For dokumentation af sammenligningsmetoden se *Færdselsuheld 1998*, afsnit 3.

Transportform

I tabel 2 er vist personskadernes fordeling på transportform i de to populationer. For skadestuernes vedkommende er angivelsen af den tilskadekomne transportform i LPR anvendt, mens der for politiet er benyttet angivelsen af elementart i FUR.

Tabel 2.

Antal personskader fordelt efter transportform. 1998

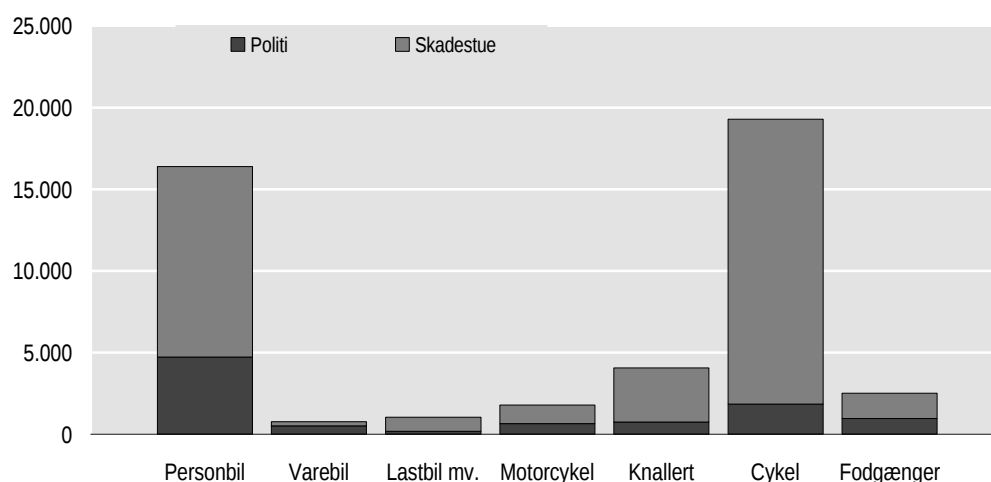
	Politi	Skadestue	I alt	Skadestuernes andel
	Antal			Pct.
Personskader i alt	9 660	36 415	46 075	79
Personbil	4 730	11 657	16 387	71
Varebil	525	260	785	33
Lastbil mv.	176	874	1 050	83
Motorcykel	651	1 135	1 786	64
Knallert	757	3 290	4 047	81
Cykel	1 838	17 432	19 270	90
Fodgænger	964	1 552	2 516	62
Andet eller uoplyst	19	215	234	92

19.270 personskader blandt cyklister

Knap fire femtedele af alle personskader sker blandt cyklister og personbilister. 17.432 ud af de i alt 19.270 personskader blandt cyklister bliver kun indberettet via skadestuerne. Det svarer til, at 90 pct. af alle personskader blandt cyklister ikke kommer til politiets kendskab. For bilisternes vedkommende er det "kun" 71 pct. af personskaderne der ikke kommer til politiets kendskab, jf. tabel 2.

Figur 1.

Personskader fordelt på transportform. 1998

Tabel 3.

Antal personskader fordelt efter alder. 1998

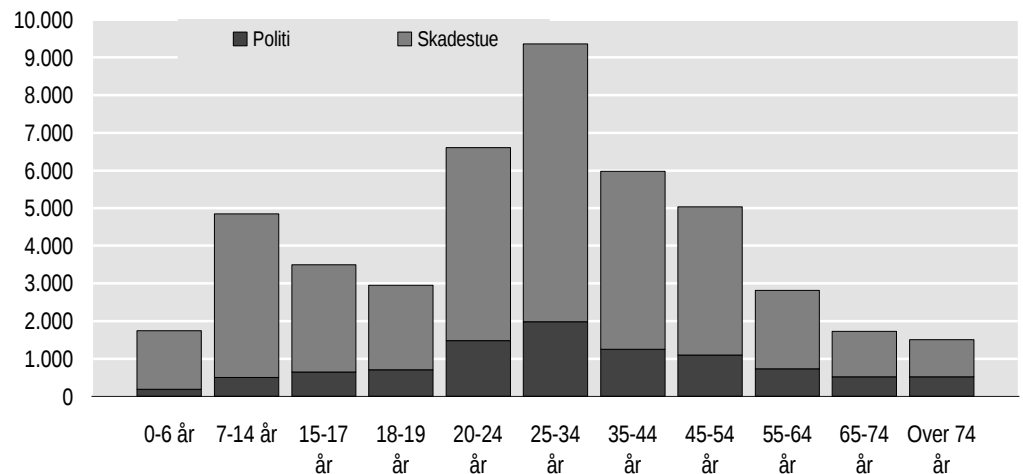
	Politi	Skadestue	I alt	Skadestuernes andel
	Antal		Pct.	
Personskader i alt	9 660	36 415	46 075	79
0-6 år	192	1 553	1 745	89
7-14 år	508	4 339	4 847	90
15-17 år	645	2 855	3 500	82
18-19 år	708	2 242	2 950	76
20-24 år	1 482	5 122	6 604	78
25-34 år	1 988	7 376	9 364	79
35-44 år	1 252	4 732	5 984	79
45-54 år	1 104	3 922	5 026	78
55-64 år	734	2 086	2 820	74
65-74 år	524	1 203	1 727	70
Over 74 år	523	985	1 508	65

De yngste mindst repræsenteret i politiets opgørelser

Tabel 3 og figur 2 viser, at skadestuernes andel af personskader er relativt størst for de unge under 15 år, og mindst for de ældre over 64 år. 5.892 tilskadekomne 0-14 årige er kun registreret via skadestuerne, hvilket svarer til at 89 pct. af samtlige tilskadekomne i aldersgruppen ikke kommer til politiets kendskab. De 2.188 tilskadekomne over 64 år, som kun er indberettet til skadestue, udgør 68 pct. af samtlige tilskadekomne over 64 år. For de øvrige aldersgrupper er skadestuernes andel 80 pct.

Figur 2.

Personskader fordelt efter alder. 1998

Uheldssituation

Tabel 4 viser en sammenligning af uheldssituation i FUR og modpartens transportform i LPR. I FUR indeholder "Uheld med kun ét færdselselement" de uheldssituationer, hvor der kun kan optræde ét færdselselement – "eneuheld", "uheld med parkeret køretøj" og "uheld med dyr eller genstande mv. på eller over kørebanen". I LPR drejer det sig om de tilfælde, hvor der under modpartens transportform er angivet "ingen modpart". Alle øvrige uheldssituationer i FUR sammenlignes med uheld med modpart i LPR.

Tabel 4.

Antal personskader fordelt på uheldssituation. 1998

	Politi	Skadestue	I alt	Skadestuernes andel
	Antal		Pct.	
Personskader i alt	9 660	36 415	46 075	79
Uheld med kun ét færdselselement	2 321	19 749	22 070	89
Uheld med mere end ét færdselselement	7 339	16 666	24 005	69
Antal uheld i pct. med kun ét færdselselement	24	54	48	

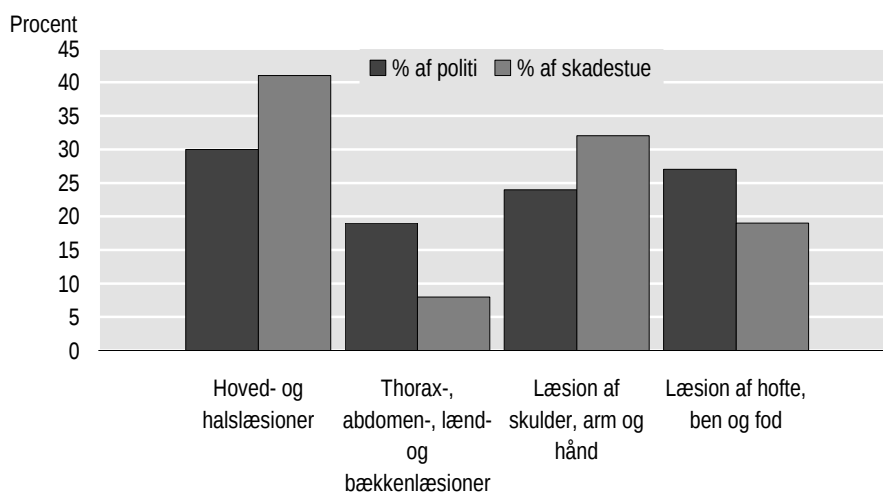
Halvdelen af personskaderne sker i eneuheld

Knap halvdelen af alle personskader opstår i uheld med kun ét færdselselement. Skadestuernes andel udgør 89 pct. af de 22.070 personskader i eneuheld. Over halvdelen af de personskader der kun er indberettet via skadestue er forårsaget af eneuheld, mens der kun gælder for en fjerdedel af de politirapporterede personskader.

Diagnose

I sammenligningen af diagnose i skadestueindberettede og politiindberettede personskader, er angivelse af diagnose i LPR anvendt for skadestuernes vedkommende, mens skadens type i FUR er anvendt for politi. Tabel 5 viser fordelingen af diagnose i de to populationer. Det er ikke muligt direkte at sammenligne gruppen af "øvrige", da betegnelsen dækker over forskellige kategorier i de to populationer. Figur 3 dækker derfor kun de personskader med en anden diagnose end "øvrige", og viser procentfordelingen af diagnose i henholdsvis de politiindberettede og de skadestueindberettede personskader.

Figur 3.

Personskader fordelt efter diagnose. 1998**14.166 hoved- og halslæsioner**

I 1998 var i alt 14.166 af personskaderne "hoved- og halslæsion", jf. tabel 5. Figur 3 viser, at "hoved- og halslæsion" udgør 41 pct. og "læsion af skulder, arm og hånd" udgør 32 pct. af de skadestueindberettede personskader, mens de kun udgør henholdsvis 30 pct. og 24 pct. af de politiindberettede personskader. Der er relativt flere personskader med "thorax-, abdomen-, lænd- og bækkenlæsioner" og "læsion af hofte, ben og fod" blandt de politiindberettede personskader, med henholdsvis 19 og 27 pct. overfor 8 og 19 pct. af de skadestueindberettede personskader.

Tabel 5.

Personskader fordelt efter diagnose. 1998.

	Politi	Skadestue	I alt
I alt	9 660	36 415	46 075
Hoved- og halslæsioner	1 192	12 974	14 166
Thorax-, abdomen-, lænd- og bækkenlæsioner	749	2 579	3 328
Læsion af skulder, arm og hånd	946	10 195	11 141
Læsion af hofte ben og fod	1 058	6 215	7 273
Øvrige	5 715	4 452	10 167

3.5. Resumé

Den officielle færdselsuheldsstatistik, der bygger på politiets indberetninger, dækker kun en begrænset del af det totale antal personskader ved færdselsuheld. Ved at anvende Landspatientregistrets oplysninger om skadestuebesøg, som i de senere år er blevet landsdækkende, kan en betydelig del af det såkaldte mørketal i uheldsstatistikken belyses. Det er samtidig muligt at følge udviklingen i dækningsgraden af de politirapporterede personskadeuheld.

Mindre fald i politiets dækningsgrad

Antallet af personskader i Landspatientregistret, der ikke optræder i Færdselsuheldsregistret indenfor et to-døgnsinterval (besøgsdatoen på skadestue skal være lig med uheldsdatoen eller dagen efter) udgør 79 pct. af de i alt 46.075 personskader. Fra 1996 til 1998 er politiets dækningsgrad dermed faldet fra at udgøre 23 pct. af de indberettede personskader til 21 pct.

Børn, cyklister og eneuheld kommer mindst til politiets kendskab

Skadestuernes andel af personskader er forholdsmæssigt størst for børn under 15 år, cyklister samt personskader forårsaget af uheld med kun ét færdselselement impliceret.

Skadestuerne omfatter 17.432 cyklister og 11.657 bilister, hvilket svarer til henholdsvis 90 og 71 pct. af cyklister og bilister i undersøgelsen. For børn under 15 år udgør skadestuernes andel af personskader 89 pct. af de i alt 6.592 personskader i aldersgruppen. For de ældre over 64 år er det "kun" 68 pct., der ikke kommer til politiets kendskab.

Undersøgelsen viser endvidere, at der er flest personskader i eneuheld, der ikke kommer til politiets kendskab. Skadestuernes andel udgør 89 pct. af alle eneuheldene mod 69 pct. af personskaderne ved uheld med flere involverede færdselselementer.

